

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

**CULTURA CLÁSICA
3º ESO**

CURSO 2021-2022

IES AGRA DE LEBORÍS

ÍNDICE

1. Introducción e contextualización.
 - 1.1. Contextualización. O IES. Agra de Leborís.
 - 1.2. A materia de Cultura Clásica na ESO.
2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.
3. Obxectivos.
 - 3.1. Obxectivos xerais da etapa. ESO
 - 3.2. Obxectivos da materia: CULTURA CLÁSICA.
4. Contidos.
 - 4.1. Contidos por bloques.
 - 4.2. Contidos mínimos.
5. Temporalización e secuenciación.
6. Criterios de avaliación.
7. Estándares de aprendizaxe.
8. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliábel de:
 - 1) Competencias clave. Relación dos estándares de aprendizaxe avaliábeis da materia que forman parte dos perfís competenciais.
 - 2) Temporalización e secuenciación
 - 3) Procedementos e instrumentos de avaliación.
 - 4) Grao mínimo de consecución para superar a materia.
9. Criterios de cualificación do alumnado.
10. Metodoloxía didáctica.
11. Materiais e recursos didácticos.
12. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.
13. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.
14. Avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.
15. Medidas de atención á diversidade.
16. Elementos transversais.
17. Actividades complementarias e extraescolares.
18. Actividades previstas no proxecto lector de centro.
19. Actividades previstas no plan de integración das TIC.
20. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.
21. Constancia de información ao alumnado.
22. Cláusula COVID-19 para os posibles escenarios (presencial, semipresencial e telemático)

ANEXO I: PROGRAMA DE RECUPERACIÓN DE PENDENTES CULTURA CLÁSICA 3º ESO

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

1.1 Contextualización. O IES. Agra de Leborís.

Polo que atinxe ao contexto do centro IES Agra de Leborís, remitímonos ao epígrafes 1e 2 do PEC, no que se recollen as características do centro.

- **SITUACIÓN XEOGRÁFICA.**

O centro está situado no concello de Laracha, na comarca de Bergantiños.

- **TIPO DE POBOACIÓN.**

A poboación de Laracha é de aproximadamente dez mil habitantes e desde o ano 1960 foi diminuíndo. É o concello da comarca que ten unha menor taxa de crecemento vexetativo debido á brusca caída da natalidade, apreciable sobre todo a partir de 1980.

A poboación de Laracha está moi dispersa. Ten un saldo migratorio positivo debido ao regreso de persoas procedentes do resto da provincia e do estranxeiro, que fixo que nos últimos anos aumentara lixeiramente a poboación. Posúe o índice de avellentamento máis elevado da comarca.

- **NIVEL SOCIOCULTURAL.**

En A Laracha hai unha destacable (en comparación coas medias provincial e galega) porcentaxe de persoas que non remataron os estudos primarios. É moi escaso o número de familias cuxos membros teñen estudos universitarios.

A inmensa maioría da poboación emprega a lingua galega.

- **SECTORES LABORAIS.**

Na Laracha ten presenza, aínda que en progresivo descenso, o sector agrícola, principalmente entre as mulleres. Tamén é importante a presenza das mulleres no sector téxtil. O sector servizos, integrado fundamentalmente polo comercio minorista, é o máis numeroso, pero acada unha cifra moi inferior á media provincial e galega. É importante subliñar a importante incidencia do sector da construción, case o dobre que na provincia e en Galicia.

A crise deste sector tivo dramáticas consecuencias sobre a economía familiar do noso alumnado.

Os asalariados e asalariadas desempeñan o seu traballo nas empresas do concello, pero unha importante porcentaxe desprázanse a Arteixo, Carballo e ao contorno industrial de A Coruña.

- **ESTUDOS QUE IMPARTE.**

O Instituto empezou a funcionar no curso 1996–97. Impártese a E.S.O. e os Bacharelatos de Ciencias da Natureza e da Saúde e de Humanidades e Ciencias Sociais.

- **CARACTERÍSTICAS FÍSICAS.**

Hai 21 aulas, dous laboratorios, dúas aulas –taller, dúas aulas de informática, dúas aulas de educación plástica, unha aula de música, unha biblioteca, un ximnasio, un pavillón polideportivo, unha sala de usos múltiples, locais para os departamentos didácticos, sala de profesorado, oficina de secretaría, conserxería, despachos para os membros da dirección, despacho para o orientador, aula de convivencia, sala de titoría, varios almacéns e cuartos de limpeza, cafetería, baños e ascensor.

O Centro carece de salón de actos, posúe un número insuficiente de departamentos didácticos.

As aulas de 1º e 2º de ESO teñen a dotación ABALAR completa. Ademais no curso 2015-16 dotáronse de ordenador, canón e pizarra dixital o resto das aulas do centro.

- **CARACTERÍSTICAS DO PROFESORADO.**

A partir do curso 1999 –2000 o profesorado do centro estabilízase ao pasar o claustro de profesores a estar formado por persoas que teñen destino definitivo no centro.

A maioría do profesorado reside fóra de Laracha.

O profesorado implícase en inculcar ao alumnado hábitos, actitudes e comportamentos acordes coas normas de convivencia do centro e dunha sociedade democrática.

- **CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO.**

O 69% do alumnado usa o transporte escolar.

A maioría do alumnado fala galego.

Case a metade do alumnado ten na súa casa carencias de material de estudio e de apoio.

Hai un número significativo de alumnos e alumnas que necesitan medidas de reforzo e de adaptación curricular.

O alumnado ten moi poucos hábitos de lectura. Hai unha porcentaxe moi importante que non ten uns correctos hábitos de estudio.

O alumnado procede de familias cun baixo nivel cultural. Unha porcentaxe moi alta dos pais e nais dos nosos alumnos e alumnas posúen uns estudos inferiores ou iguais á E.X.B.

A relación do alumnado co profesorado é, en xeral, boa, sendo un número moi reducido de alumnos os que amosan condutas disruptivas na aula.

Non teñen hábitos asociativos e participativos: Non existe ningunha asociación de alumnos e non funciona habitualmente a xunta de delegados. Non están afeitos a propoñer problemas, discutilos con responsabilidade e tolerancia e chegar a acordos que deban ser respectados democraticamente.

- **CARACTERÍSTICAS INSTITUCIONAIS.**

Hai unha ANPA , “Manuel Murguía”, integrada na Federación de ANPAS Costa da Morte.

O Instituto mantén unhas boas relacións de colaboración co concello e cos seus servizos sociais.

O centro permite que as súas instalacións sexan utilizadas para que se realicen actividades culturais e deportivas organizadas polo concello. A cambio, o Instituto conta co apoio económico do concello para a realización de actividades complementarias, utiliza a Casa da Cultura para determinados eventos e, ademais, existe unha xestión compartida do pavillón polideportivo.

1.2. A Materia de Cultura Clásica na ESO.

A materia de Cultura Clásica ten como obxectivo primordial achegar o alumnado ao estudo das civilizacións grega e latina nos ámbitos literario, artístico, filosófico, científico, sociopolítico e lingüístico, de xeito que poida tomar conciencia da influencia, o mantemento e a presenza destes aspectos na cultura occidental, e comprender a súa identidade cultural, así como as manifestacións que a definen.

A través de Cultura Clásica preténdese iniciar o alumnado nun exercicio de reflexión e a análise sobre as bases en que descansan realidades moi importantes da nosa cultura, confrontándoas co que coñecemos como legado clásico: un patrimonio común que debe ser considerado irrenunciabile para os cidadáns e as cidadás de Europa.

De acordo con esta formulación, o currículo básico da materia artículase en **bloques temáticos** pertencentes a dous ámbitos diferentes: o ámbito lingüístico e o non lingüístico.

- **O ámbito lingüístico** oríentase fundamentalmente a analizar a relación de parentesco entre as linguas clásicas e un bo número das que se falan na actualidade. Para iso, pártese do concepto de familia lingüística, centrando a atención na familia das linguas indoeuropeas, á que pertencen o grego e o latín e da que se deriva unha boa parte das linguas modernas. O estudo da orixe e a evolución da familia lingüística indoeuropea acompáñase coa descrición do marco histórico e xeográfico onde ten lugar a devandita evolución. En relación con este aspecto, inclúese un percorrido a través da orixe e a evolución da escritura e a súa diversidade de sistemas e alfabetos. Préstase especial atención ao importantísimo papel que o latín e o grego xogaron na configuración das linguas modernas, en especial na composición culta e na formación do léxico. O obxectivo último da materia de Cultura Clásica, neste ámbito será permitir

ao alumnado afondar na comprensión da propia lingua e no uso desta mesma como elemento esencial para a comunicación e a adquisición de coñecementos.

- **No ámbito non lingüístico** englobase o resto dos bloques propostos: xeografía, historia, mitoloxía, relixión, arte, sociedade e vida cotiá, e literatura. Todos eles irán enfocados a iniciar o alumnado no coñecemento dos aspectos máis característicos da cultura grecorromana, de xeito que a través do seu estudo sexa quen de analizar e comprender os trazos comúns e os que son diversos, valorar a herdanza clásica e respectar o patrimonio cultural da humanidade. Para sentar as bases deste estudo pártese da necesidade de coñecer o marco xeográfico e histórico en que se desenvolveron as civilizacións grega e romana ao longo do tempo, orixe da civilización occidental. O estudo das relixións grega e romana presta atención ás manifestacións máis significativas da relixiosidade oficial, os cultos públicos e privados, as manifestacións deportivas relacionadas, as festividades relixiosas e os valores culturais asociados a ela. Dentro deste apartado sitúase o capítulo da mitoloxía, no que se aborda a construción do imaxinario colectivo europeo, grazas ás narracións míticas e lendarias, o mundo dos deuses e dos heroes, e o seu mantemento na cultura contemporánea.

Especial atención merecen as manifestacións artísticas que nos legaron as civilizacións grega e romana, que serviron e serven de modelo a moitas das producións actuais. Entre elas cómpre salientar, por unha banda, as relativas ás artes plásticas, concretamente á arquitectura, á escultura e ás artes decorativas, e, pola outra, á literatura, cuxa configuración en xéneros determina toda a nosa tradición literaria, grazas ao acervo de temas, tópicos e recursos estilísticos empregados polos seus autores e polas súas autoras.

Dedícase un apartado á sociedade e á vida cotiá, dentro do cal se tratan aspectos como a organización política e social do mundo grecorromano, as clases sociais, a vida pública e privada, e os valores cívicos que se transmitiron á cultura occidental.

En todos os bloques de contidos vai implícito o estudo inescusable do mantemento do legado clásico na actualidade, co que se pretende analizar todos os elementos desta herdanza clásica que continúan a ser referentes na nosa cultura.

Debido ao carácter de optatividade da materia de Cultura Clásica, é necesario ter en conta a flexibilidade na adecuación dos contidos ás características dos centros docentes e ao alumnado que escolla esta opción, de xeito que o seu currículo debe ter a apertura propia das materias específicas.

2. CONTRIBUCIÓN Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE.

- A comunicación lingüística é a competencia clave con máis presenza no bloque lingüístico, xa que permite descubrir as raíces grecorromanas do vocabulario das linguas que utiliza. Non obstante, no bloque non lingüístico os propios contidos da materia fomentan, tamén, a expresión a través da comunicación textual, oral, audiovisual e dixital.
- A presenza das novas tecnoloxías da información e da comunicación no mundo actual debe aproveitarse como unha vantaxe para o labor cotián na aula, traballando, deste xeito, a competencia dixital. A procura de información guiada polo profesorado facilita o desenvolvemento do espírito crítico e o achegamento persoal ao coñecemento. Nesta liña, tamén hai que salientar a importancia do traballo da competencia en aprender a aprender, xa que o alumnado está iniciándose na selección, na avaliación, na comprensión e na produción de información cada vez

máis complexa. A perseveranza, os hábitos de estudo, a autonomía e o traballo en equipo son capacidades que se poden afianzar neste capítulo.

- A descuberta da historia do mundo grego e do romano a través dos seus fitos máis salientables no ámbito da política, a sociedade e a vida cotiá axudarán a potenciar as competencias sociais e cívicas, así como a competencia en sentido da iniciativa e espírito emprendedor, por medio da planificación de proxectos en equipo, reforzando os conceptos dos valores democráticos, a participación cidadá e a toma de decisións responsables.
- Unha visión global da xeografía e historia de Grecia e Roma impulsará o alumnado a comprender os procesos de cambio desde o mundo antigo ata a actualidade, traballando, tamén, a competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, que capacitan para a análise de fenómenos complexos, o razoamento lóxico e o rigor científico.
- A aproximación ás manifestacións artísticas e literarias do mundo clásico permite o desenvolvemento da competencia en conciencia e expresión culturais, xa que un dos obxectivos principais da materia é a constatación do mantemento das súas pegadas na actualidade. A materia de Cultura Clásica pode significar para o alumnado de educación secundaria unha excelente vía de achegamento á posta en valor do noso patrimonio cultural, que se aloxa nos restos arqueolóxicos, nos museos e mesmo no contorno cotián, así como nas manifestacións máis inmateriais da cultura grecorromana, como o pensamento, as crenzas, a mitoloxía, a estética e a ética.

3. OBXECTIVOS

3.1. OBXECTIVOS XERAIS DA ETAPA. ESO

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes; coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais; practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos; exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais e resolver pacificamente os conflitos, así como rexeitar a violencia, os prexuizos de calquera tipo e os comportamentos sexistas.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, incorporar novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza nun mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, se

- a houber, na lingua cooficial da comunidade autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.
 - l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.
 - m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, e contribuír así á súa conservación e mellora.
 - n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
 - ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
 - o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3.2. OBXECTIVOS DA MATERIA. CULTURA CLÁSICA 3º ESO

Debido ao carácter de optatividade da materia de Cultura Clásica, é necesario ter en conta a flexibilidade na adecuación dos contidos ás características dos centros docentes e ao alumnado que escolla esta opción, de xeito que o seu currículo debe ter a apertura propia das materias específicas.

Partindo pois destas recomendacións, establecemos os obxectivos que deberán acadar os alumnos/as dos dous niveis educativos, tendo en conta que a carga horaria da materia é diferente nos dous niveis (dúas horas semanais en 3º ESO/ tres horas semanais en 4º ESO) e que este aspecto repercutirá no grao de afondamento dos contidos e no número de actividades programadas para cada nivel.

1. Localizar nun mapa fitos xeográficos relevantes para o coñecemento das civilizacións grega e romana.
2. Coñecer as características máis importantes do marco xeográfico no que se desenvolveron as culturas de Grecia e Roma no momento do seu apoxeo.
3. Coñecer algúns fitos esenciais na historia de Grecia e Roma e coñecer as súas consecuencias e influencia na nosa historia.
4. Distinguir e situar nun eixe cronolóxico as principais etapas históricas de Grecia e Roma.
5. Coñecer coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, os seus trazos, atributos e ámbitos de influencia.
6. Coñecer os mitos e heroes grecolatinos de maior relevancia.
7. Coñecer as características fundamentais da arte grega e romana e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.
8. Localizar nun mapa e describir os monumentos clásicos máis significativos que forman parte do patrimonio español.
9. Coñecer as características dos principais sistemas políticos presentes no mundo clásico establecendo semellanzas e diferenzas entre elas.
10. Coñecer as características e a evolución da organización social grega e romana e a súa presenza na sociedade actual.

11. Identificar e explicar os diferentes papeis que desempeñan dentro da familia cada un dos seus membros.
12. Identificar as principais formas de traballo e de ocio existentes na Antigüidade.
13. Recoñecer os diferentes tipos de escritura e distinguilas entre si.
14. Distinguir distintos tipos de alfabetos usados na actualidade.
15. Coñecer a orixe común de diferentes linguas.
16. Describir a evolución das linguas romances a partir do latín como un proceso histórico.
17. Identificar as linguas romances e non romances da Península Ibérica e localizalas nun mapa.
18. Identificar léxico común, técnico e científico de orixe grecolatina na propia lingua e sinalar a súa relación coas palabras latinas ou gregas orixinarias.
19. Describir algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que chegaron ata a actualidade.
20. Coñecer a presenza da mitoloxía e os temas lendarios nas manifestacións artísticas actuais.
21. Identificar os aspectos máis importantes da historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país e recoñecer as pegadas da cultura romana en diversos aspectos da civilización actual.
22. Realizar traballos de investigación sobre a presenza da civilización clásica no contorno, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación.
23. Coñecer as características fundamentais da romanización de Hispania.
24. Coñecer e comparar as características da relixiosidade grega e romana coa actualidade.
25. Explicar os fundamentos da relixiosidade romana e distinguir a relixión oficial das manifestacións de culto privado.
26. Coñecer as principais características dos xéneros literarios grecolatinos e a súa influencia na literatura posterior.

4. CONTIDOS

4.1. CONTIDOS POR BLOQUES

Bloque 1. Xeografía

- B1.1. Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.

Bloque 2. Historia

- B2.1. Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico.
- B2.2. Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio.

Bloque 3. Mitoloxía

- B3.1. O panteón grego e romano.
- B3.2. Mitos grecolatinos. Os heroes.
- B3.3. Relixión grega.
- B3.4. Relixión romana: culto público e privado.

Bloque 4. Arte

- B4.1. Fundamentos da arte clásica.
- B4.2. Arquitectura en Grecia e Roma: tipos de edificios e ordes arquitectónicas.
- B4.3. Escultura en Grecia e Roma: etapas, estilos e temáticas.
- B4.4. Enxeñería romana: obras públicas e urbanismo. Vías romanas.

- B4.5. Herdanza clásica no patrimonio artístico.

Bloque 5. Sociedade e vida cotiá

- B5.1. Organización política en Grecia e en Roma.
- B5.2. Sociedade en Grecia e Roma: clases sociais.
- B5.3. A familia en Grecia e Roma.
- B5.4. Vida cotiá en Grecia e Roma: vivenda, hixiene, alimentación, vestimenta e traballo.
- B5.5. Espectáculos públicos en Grecia e Roma.

Bloque 6. Lingua e literatura

- B6.1. Historia da escritura. Signos e materiais.
- B6.2. Orixe do alfabeto. O alfabeto grego e o alfabeto romano.
- B6.3. As linguas do mundo. O indoeuropeo e as súas familias lingüísticas.
- B6.4. As linguas romances.
- B6.5. Composición e derivación culta de orixe grega e latina.
- B6.6. Latinismos, palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
- B6.7. Principais regras de evolución fonética do latín ao galego e ao castelán.
- B6.8. Léxico grecolatino na linguaxe científica e técnica.
- B6.9. Presenza das linguas clásicas nas linguas modernas.
- B6.10. Xéneros literarios grecolatinos: autores e obras principais.

Bloque 7. Pervivencia na actualidade

- B.7.1. Civilización grecolatina nas artes e na organización social e política actual.
- B7.2. Mitoloxía e temas lendarios nas manifestacións artísticas actuais.
- B7.3. Historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país.
- B7.4. Traballos de investigación sobre a civilización clásica na nosa cultura.

4.2. CONTIDOS MÍNIMOS

- 1) Marco xeográfico en que se sitúan en distintos períodos as civilizacións grega e romana
- 2) Etapas da historia de Grecia e Roma, nomeando e situando no tempo os principais fitos asociados a cada unha delas.
- 3) A romanización de Hispania e Gallaecia, describindo as súas causas e delimitando as súas fases.
- 4) Principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia, explicando a súa xenealoxía e establecendo as relacións entre os diferentes deuses. Semideuses e heroes e principais aspectos que os diferencian.
- 5) Trazos básicos da arte clásica nas manifestacións artísticas antigas e actuais. Características esenciais das arquitecturas grega e romana, identificando en imaxes a orde arquitectónica á que pertencen distintos monumentos. Esculturas gregas e romanas encadradas nun período histórico. Principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo.
- 6) Principais sistemas políticos da antigüidade clásica.
- 7) Organización das sociedades grega e romana, clases sociais e os papeis asignados a cada unha. A familia. Tipos de vivenda, o modo de alimentación, os hábitos de hixiene e a vestimenta en Grecia e Roma. Formas de lecer das sociedades grega e romana

- 8) Tipos de escritura. Principais ramas da familia das linguas indoeuropeas, sinalando os idiomas modernos que se derivan de cada unha e os aspectos lingüísticos que evidencian o seu parentesco. Linguas romances e non romances faladas en Europa e España.
- 9) Helenismos e latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España e doutras linguas modernas.
- 10) Cultismos, semicultismos e termos patrimoniais. Evolucións do latín ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.
- 11) Características esenciais dos xéneros literarios grecolatinos. Pervivencia da mitoloxía e os temas lendarios nas manifestacións artísticas contemporáneas nas que están presentes estes motivos.

5. TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN

1º TRIMESTRE

- 1) B1.1. Marco xeográfico das civilizacións grega e romana. (2 SESIÓNS)
- 2) B2.1. Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico. (2 SESIÓNS)
- 3) B2.2. Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio. (2 SESIÓNS)
- 4) B3.1. O panteón grego e romano. (2 SESIÓNS)
- 5) B3.2. Mitos grecolatinos. Os heroes. (2 SESIÓNS)
- 6) B3.3. Relixión grega. (2 SESIÓNS)
- 7) B3.4. Relixión romana: culto público e privado. (2 SESIÓNS)
- 8) B6.1. Historia da escritura. Signos e materiais. (2 SESIÓNS)
- 9) B6.2. Orixe do alfabeto. O alfabeto grego e o alfabeto romano. (2 SESIÓNS)
- 10) B6.3. As linguas do mundo. O indoeuropeo e as súas familias lingüísticas. (2 SESIÓNS)
- 11) B6.4. As linguas romances. (2 SESIÓNS)
- 12) B7.2. Mitoloxía e temas lendarios nas manifestacións artísticas actuais. (2 SESIÓNS)
- 13) B7.3. Historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país. (1 SESIÓNS)
- 14) B7.4. Traballos de investigación sobre a civilización clásica na nosa cultura. (1 SESIÓNS)

2º TRIMESTRE

- 1) B5.1. Organización política en Grecia e en Roma. (3 SESIÓNS)
- 2) B5.2. Sociedade en Grecia e Roma: clases sociais. (3 SESIÓNS)
- 3) B5.3. A familia en Grecia e Roma. (3 SESIÓNS)
- 4) B5.4. Vida cotiá en Grecia e Roma: vivenda, hixiene, alimentación, vestimenta e traballo. (3 SESIÓNS)
- 5) B5.5. Os espectáculos públicos en Grecia e Roma. (3 SESIÓNS)
- 6) B6.5. Composición e derivación culta de orixe grega e latina. (2 SESIÓNS)
- 7) B6.6. Latinismos, palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. (2 SESIÓNS)
- 8) B6.7. Principais regras de evolución fonética do latín ao galego e ao castelán. (1 SESIÓNS)
- 9) B7.1. Civilización grecolatina nas artes e na organización social e política actual. (1 SESIÓNS)
- 10) B7.4. Traballos de investigación sobre a civilización clásica na nosa cultura. (1 SESIÓNS)

3º TRIMESTRE

- 1) B4.1. Fundamentos da arte clásica. (1 SESIÓN)
- 2) B4.2. Arquitectura en Grecia e Roma: tipos de edificios e ordes arquitectónicas. (2 SESIÓN)
- 3) B4.3. Escultura en Grecia e Roma: etapas, estilos e temáticas. (2 SESIÓN)
- 4) B4.4. Enxeñería romana: obras públicas e urbanismo. Vías romanas. (2 SESIÓN)
- 5) B4.5. Herdanza clásica no patrimonio artístico. (1 SESIÓN)
- 6) B6.8. Léxico grecolatino na linguaxe científica e técnica. (2 SESIÓN)
- 7) B6.9. Presenza das linguas clásicas nas linguas modernas. (2 SESIÓN)
- 8) B6.10. Xéneros literarios grecolatinos: autores e obras principais. (2 SESIÓN)
- 9) B7.4. Traballos de investigación sobre a civilización clásica na nosa cultura. (1 SESIÓN)

6. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- B1.1. Localizar nun mapa fitos xeográficos e enclaves concretos relevantes para o coñecemento das civilizacións grega e romana.
- B1.2. Describir os marcos xeográficos en que se desenvolven as civilizacións grega e romana ao longo da súa historia.
- B2.1. Identificar, describir e explicar o marco histórico en que se desenvolven as civilizacións grega e romana.
- B2.2. Coñecer as principais características de cada período da historia de Grecia e Roma, e saber situar nun eixe cronolóxico feitos históricos.
- B2.3. Coñecer as características fundamentais da romanización de Hispania e Gallaecia.
- B3.1. Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.
- B3.2. Coñecer os mitos e os heroes grecolatinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.
- B3.3. Coñecer e comparar as características da relixiosidade e da relixión grega coas actuais.
- B3.4. Explicar os fundamentos da relixiosidade romana e distinguir a relixión oficial das manifestacións do culto privado.
- B4.1. Coñecer as características fundamentais da arte clásica e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.
- B4.2. Identificar as características máis salientables da arquitectura grecorromana en relación cos edificios máis singulares.
- B4.3. Coñecer as manifestacións escultóricas da arte grega e romana ao longo da Antigüidade e identificar a súa temática.
- B4.4. Coñecer as creacións urbanísticas romanas, así como a súa rede viaria.
- B4.5. Coñecer e saber localizar os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo.
- B5.1. Coñecer as características das principais formas de organización política presentes no mundo clásico, e establecer semellanzas e diferenzas entre elas.
- B5.2. Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma.
- B5.3. Coñecer a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros.
- B5.4. Coñecer os trazos máis salientables da vida cotiá en Grecia e Roma.
- B5.5. Identificar as principais formas de lecer da antigüidade.
- B5.6. Relacionar e establecer semellanzas e diferenzas entre as manifestacións deportivas da Grecia Clásica e as actuais.

- B6.1. Coñecer a existencia de diversos tipos de escritura, distinguilos e comprender as súas funcións.
- B6.2. Coñecer a orixe do alfabeto e distinguir os tipos de alfabetos usados na actualidade.
- B6.3. Recoñecer a presenza de elementos dos alfabetos grego e latino nos alfabetos actuais.
- B6.4. Coñecer a orixe común das linguas indoeuropeas.
- B6.5. Identificar as linguas europeas romances e non romances, e localizalas nun mapa.
- B6.6. Identificar a orixe grecolatina do léxico das linguas de España e doutras linguas modernas.
- B6.7. Distinguir e identificar latinismos, cultismos, semicultismos e termos patrimoniais.
- B6.8. Facer evolucións desde o latín ao galego e ao castelán, tendo en conta os fenómenos fonéticos.

7. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Bloque 1. Xeografía

- CCB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico en que se sitúan en distintos períodos as civilizacións grega e romana, delimitando o seu ámbito de influencia, establecendo conexións con outras culturas próximas e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.
- CCB1.2.1. Enumera aspectos do marco xeográfico que poden ser considerados determinantes no desenvolvemento das civilizacións grega e latina, e achega exemplos para ilustrar e xustificar as súas formulacións.

Bloque 2. Historia

- CCB2.1.1. Sabe enmarcar determinados feitos históricos nas civilizacións grega e romana e no período histórico correspondente, pondoos en contexto e relacionándoos con outras circunstancias contemporáneas.
- CCB2.2.1. Distingue con precisión as etapas da historia de Grecia e Roma, nomeando e situando no tempo os principais fitos asociados a cada unha delas.
- CCB2.2.2. Explica o proceso de transición que se produce entre as etapas da historia de Grecia e Roma, describindo as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.
- CCB2.2.3. Elabora eixes cronolóxicos en que se representen fitos históricos salientables, consultando ou non fontes de información.
- CCB2.2.4. Sitúa dentro dun eixe cronolóxico o marco histórico en que se desenvolven as civilizacións grega e romana, sinalando períodos e identificando en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións.
- CCB2.3.1. Explica a romanización de Hispania e Gallaecia, describindo as súas causas e delimitando as súas fases.
- CCB2.3.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e Gallaecia, sinalando a súa influencia na historia posterior do noso país.

Bloque 3. Mitoloxía

- CCB3.1.1. Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os

caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia, explicando a súa xenealoxía e establecendo as relacións entre os diferentes deuses.

- CCB3.2.1. Identifica dentro do imaxinario mítico deuses, Semideuses e heroes, e explica os principais aspectos que os diferencian.
- CCB3.2.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa.
- CCB3.2.3. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno e sinalando as principais semellanzas e diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos, asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época.
- CCB3.2.4. Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai destas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.
- CCB3.3.1. Enumera e explica as principais características da relixión grega, pondoas en relación con outros aspectos básicos da cultura helénica e establecendo comparacións con manifestacións relixiosas propias doutras culturas.
- CCB3.4.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, e explica os trazos que lles son propios.

Bloque 4. Arte

- CCB4.1.1. Recoñece os trazos básicos da arte clásica nas manifestacións artísticas antigas e actuais.
- CCB4.1.2. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles aspectos relacionados coa arte grecolatina, asociándoos a outras manifestacións culturais ou a feitos históricos.
- CCB4.2.1. Recoñece as características esenciais das arquitecturas grega e romana, identificando en imaxes a orde arquitectónica á que pertencen distintos monumentos, para razoar a súa resposta.
- CCB4.3.1. Recoñece esculturas gregas e romanas en imaxes, encádraas nun período histórico e identifica nelas motivos mitolóxicos, históricos ou culturais.
- CCB4.4.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.
- CCB4.5.1. Localiza nun mapa os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e súa cronoloxía aproximada.

Bloque 5. Sociedade e vida cotiá

- CCB5.1.1. Nomea os principais sistemas políticos da antigüidade clásica e describe, dentro de cada un, a forma de distribución e o exercicio do poder, as institucións, o papel que estas desempeñan e os mecanismos de participación política.
- CCB5.2.1. Describe a organización das sociedades grega e romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos da época e comparándoos cos actuais.
- CCB5.2.2. Describe as principais características e a evolución dos grupos que compoñen as sociedades grega e romana.

- CCB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, identificando e explicando a través deles estereotipos culturais e comparándoos cos actuais.
- CCB5.4.1. Identifica e describe os tipos de vivenda, o modo de alimentación, os hábitos de hixiene e a vestimenta en Grecia e Roma.
- CCB5.4.2. Identifica e describe formas de traballo e relacións cos coñecementos científicos e técnicos da época, e explica a súa influencia no progreso da cultura occidental.
- CCB5.5.1. Describe as principais formas de lecer das sociedades grega e romana, analizando a súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social.
- CCB5.6.1. Explica a orixe e a natureza dos Xogos Olímpicos, comparándoos e destacando a súa importancia con respecto a outras festividades deste tipo existentes na época, e comenta o seu mantemento no mundo moderno, establecendo semellanzas e diferenzas entre os valores culturais aos que se asocian en cada caso.

Bloque 6. Lingua e literatura

- CCB6.1.1. Recoñece tipos de escritura, clasifícaos consonte súa natureza e a súa función, e describe os trazos que os distinguen.
- CCB6.2.1. Nomea e describe os trazos principais dos alfabetos máis utilizados no mundo occidental, diferenciándoos doutros tipos de escrituras, e explica a súa orixe.
- CCB6.3.1. Explica a influencia dos alfabetos grego e latino na formación dos alfabetos actuais, e sinala nestes últimos a presenza de determinados elementos tomados dos primeiros.
- CCB6.4.1. Enumera e localiza nun mapa as principais ramas da familia das linguas indoeuropeas, sinalando os idiomas modernos que se derivan de cada unha e os aspectos lingüísticos que evidencian o seu parentesco.
- CCB6.4.2. Describe a evolución das linguas romances a partir do latín como un proceso histórico, explicando e ilustrando con exemplos os elementos que evidencian do xeito máis visible a súa orixe común e o parentesco existente entre elas.
- CCB6.5.1. Identifica as linguas que se falan en Europa e en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.
- CCB6.6.1. Recoñece e explica o significado dalgúns dos helenismos e latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España e doutras linguas modernas, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.
- CCB6.6.2. Explica o significado de palabras a partir da súa descomposición e da análise etimolóxica das súas partes.
- CCB6.7.1. Identifica e diferencia con seguridade cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, en relación co termo de orixe sen, necesidade de consultar dicionarios nin outras fontes de información.
- CCB6.7.2. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual.
- CCB6.8.1. Explica os procesos de evolución dalgúns termos desde o étimo latino ata os seus respectivos derivados nas linguas romances, describindo algúns dos fenómenos fonéticos producidos e ilustrándoos con outros exemplos.
- CCB6.8.2. Realiza evolucións do latín ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.
- CCB6.9.1. Explica a partir da súa etimoloxía termos de orixe grecolatina propios da linguaxe científico-técnica e sabe usalos con propiedade.

- CCB6.10.1. Demuestra o influxo do latín e o grego sobre as linguas modernas servíndose de exemplos para ilustrar o mantemento nestas de elementos léxicos morfolóxicos e sintácticos herdados das primeiras.
- CCB6.11.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios grecolatinos e recoñece a súa influencia na literatura posterior.
- CCB6.12.1. Nomea aos autores máis representativos da literatura grecolatina, encádraos no seu período histórico e cita as súas obras máis coñecidas.

Bloque 7. Pervivencia na actualidade

- CCB7.1.1. Sinala e describe algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que perviviron ata a actualidade, demostrando a súa vixencia nunha e noutra época mediante exemplos.
- CCB7.2.1. Demuestra a pervivencia da mitoloxía e os temas lendarios mediante exemplos de manifestacións artísticas contemporáneas nas que están presentes estes motivos.
- CCB7.3.1. Enumera e explica algúns exemplos concretos nos que se pon de manifesto a influencia que o mundo clásico tivo na historia e as tradicións do noso país.
- CCB7.4.1. Utiliza as tecnoloxías da información e a comunicación para buscar información e realizar traballos de investigación acerca da pervivencia da civilización clásica na nosa cultura.

8. CONCRECCÍONS PARA OS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

- 1) Competencias clave. Relación dos estándares de aprendizaxe avaliáveis da materia que forman parte dos perfís competenciais.
- 2) Temporalización.
- 3) Procedementos e instrumentos de avaliación.
- 4) Grao mínimo de consecución para superar a materia.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE	TEMPORALIZACIÓN	PROCEDEMENTOS/ INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	GRAO MÍNIMO
BLOQUE 1. XEOGRAFÍA				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB1.1.1. <u>Sinala sobre un mapa o marco xeográfico en que se sitúan en distintos períodos as civilizacións grega e romana, delimitando o seu ámbito de influencia, establecendo conexións con outras culturas próximas e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO/ 	Estándar sulinado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB1.2.1. <u>Enumera aspectos do marco xeográfico que poden ser considerados determinantes no desenvolvemento das civilizacións grega e latina, e achega exemplos para ilustrar e xustificar as súas formulacións.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO 	ES
BLOQUE 2. HISTORIA				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.1.1. <u>Sabe enmarcar determinados feitos históricos nas civilizacións grega e romana e no período histórico correspondente, pondoos en contexto e relacionándoos con outras circunstancias contemporáneas.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO 	ES

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE	TEMPORALIZACIÓN	PROCEDEMENTOS/ INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	GRAO MÍNIMO
▪ CCB2.2.1. <u>Distingue con precisión as etapas da historia de Grecia e Roma, nomeando e situando no tempo os principais fitos asociados a cada unha delas.</u>	▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSC	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB2.2.2. <u>Explica o proceso de transición que se produce entre as etapas da historia de Grecia e Roma, describindo as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.</u>	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB2.2.3. <u>Elabora eixes cronolóxicos en que se representen fitos históricos salientables, consultando ou non fontes de información.</u>	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSC	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB2.2.4. <u>Sitúa dentro dun eixe cronolóxico o marco histórico en que se desenvolven as civilizacións grega e romana, sinalando períodos e identificando en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións.</u>	▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSC	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB2.3.1. <u>Explica a romanización de Hispania e Gallaecia, describindo as súas causas e delimitando as súas fases.</u>	▪ CCEC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB2.3.2. <u>Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e Gallaecia, sinalando a súa influencia na historia posterior do noso país.</u>	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCEC ▪ CCL	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
BLOQUE 3. MITOLOXÍA				
▪ CCB3.1.1. <u>Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia, explicando a súa xenealoxía e establecendo as relacións entre os diferentes deuses.</u>	▪ CD ▪ CCEC ▪ CCL	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB3.2.1. <u>Identifica dentro do imaxinario mítico deuses, semideuses e heroes, e explica os principais aspectos que os diferencian.</u>	▪ CCEC ▪ CD ▪ CCL	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO ▪ LA	ES
▪ CCB3.2.2. <u>Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa.</u>	▪ CAA ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CD	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO ▪ LA	ES
▪ CCB3.2.3. <u>Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno e sinalando as principais semellanzas e diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos, asociándoos a outros trazos culturais propios de cada época.</u>	▪ CCEC ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSC	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO ▪ LA	ES
▪ CCB3.2.4. <u>Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas.</u>	▪ CCEC ▪ CD	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE	ES

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE	TEMPORALIZACIÓN	PROCEDIMENTOS/ INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	GRAO MÍNIMO
describindo, a través do uso que se fai destas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.			▪ TG/TI/ EO	
▪ CCB3.3.1. <u>Enumera e explica as principais características da relixión grega, póndoas en relación con outros aspectos básicos da cultura helénica e establecendo comparacións con manifestacións relixiosas propias doutras culturas.</u>	▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CCEC	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB3.4.1. <u>Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, e explica os trazos que lles son propios.</u>	▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CCEC	▪ 1º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
BLOQUE 4. ARTE				
▪ CCB4.1.1. <u>Recoñece os trazos básicos da arte clásica nas manifestacións artísticas antigas e actuais.</u>	▪ CD ▪ CCEC	▪ 3º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB4.1.2. <u>Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles aspectos relacionados coa arte grecolatina, asociándoos a outras manifestacións culturais ou a fitos históricos.</u>	▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCEC	▪ 3º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB4.2.1. <u>Recoñece as características esenciais das arquitecturas grega e romana, identificando en imaxes a orde arquitectónica á que pertencen distintos monumentos, para razoar a súa resposta.</u>	▪ CCEC ▪ CMCCT ▪ CD	▪ 3º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB4.3.1. <u>Recoñece esculturas gregas e romanas en imaxes, encádraas nun período histórico e identifica nelas motivos mitolóxicos, históricos ou culturais.</u>	▪ CCEC ▪ CMCCT ▪ CD	▪ 3º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB4.4.1. <u>Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.</u>	▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCEC	▪ 3º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB4.5.1. <u>Localiza nun mapa os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e súa cronoloxía aproximada.</u>	▪ CAA ▪ CD ▪ CCEC ▪ CMCCT	▪ 3º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
BLOQUE 5. SOCIEDADE E VIDA COTIÁ				
▪ CCB5.1.1. <u>Nomea os principais sistemas políticos da antigüidade clásica e describe, dentro de cada un, a forma de distribución e o exercicio do poder, as institucións, o papel que estas desempeñan e os mecanismos de participación política.</u>	▪ CSC ▪ CCL	▪ 2º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB5.2.1. <u>Describe a organización das sociedades grega e romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos da época e comparándoos cos actuais.</u>	▪ CSIEE ▪ CSC ▪ CCL	▪ 2º T	▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO	ES
▪ CCB5.2.2. <u>Describe as principais características e a evolución dos grupos que compoñen as sociedades</u>	▪ CCL	▪ 2º T	▪ PO/PE/PP	ES

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE	TEMPORALIZACIÓN	PROCEDIMENTOS/ INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	GRAO MÍNIMO
<u>grega e romana.</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO 	
▪ CCB5.3.1. <u>Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, identificando e explicando a través deles estereotipos culturais e comparándoos cos actuais.</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO 	ES
▪ CCB5.4.1. <u>Identifica e describe os tipos de vivenda, o modo de alimentación, os hábitos de hixiene e a vestimenta en Grecia e Roma.</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD/ CAA ▪ CSC/ CMCCT ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO 	ES
▪ CCB5.4.2. <u>Identifica e describe formas de traballo e relaciónas cos coñecementos científicos e técnicos da época, e explica a súa influencia no progreso da cultura occidental.</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO 	ES
▪ CCB5.5.1. <u>Describe as principais formas de lecer das sociedades grega e romana, analizando a súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social.</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO 	ES
▪ CCB5.6.1. <u>Explica a orixe e a natureza dos Xogos Olímpicos, comparándoos e destacando a súa importancia con respecto a outras festividades deste tipo existentes na época, e comenta o seu mantemento no mundo moderno, establecendo semellanzas e diferenzas entre os valores culturais aos que se asocian en cada caso.</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ TG/TI/ EO 	ES
BLOQUE 6. LINGUA E LITERATURA				
▪ CCB6.1.1. <u>Recoñece tipos de escritura, clasifícaaos consonte súa natureza e a súa función, e describe os trazos que os distinguen.</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CCEC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
▪ CCB6.2.1. <u>Nomea e describe os trazos principais dos alfabetos máis utilizados no mundo occidental, diferenciándoos doutros tipos de escrituras, e explica a súa orixe.</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCEC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
▪ CCB6.3.1. <u>Explica a influencia dos alfabetos grego e latino na formación dos alfabetos actuais, e sinala nestes últimos a presenza de determinados elementos tomados dos primeiros.</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CMCCT ▪ CCEC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
▪ CCB6.4.1. <u>Enumera e localiza nun mapa as principais ramas da familia das linguas indoeuropeas, sinalando os idiomas modernos que se derivan de cada unha e os aspectos lingüísticos que evidencian o seu parentesco.</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
▪ CCB6.4.2. <u>Describe a evolución das linguas romances a partir do latín como un proceso histórico, explicando e ilustrando con exemplos os elementos que evidencian do xeito máis visible a súa orixe común e o parentesco existente entre elas.</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
▪ CCB6.5.1. <u>Identifica as linguas que se falan en Europa e en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE	TEMPORALIZACIÓN	PROCEDIMENTOS/ INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	GRAO MÍNIMO
se utilizan.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCA 			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB6.6.1. <u>Recoñece e explica o significado dalgúns dos helenismos e latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España e doutras linguas modernas, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB6.6.2. <u>Explica o significado de palabras a partir da súa descomposición e da análise etimolóxica das súas partes.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB6.7.1. <u>Identifica e diferenza con seguridade cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, en relación co termo de orixe sen, necesidade de consultar dicionarios nin outras fontes de información.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCA ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB6.7.2. <u>Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB6.8.1. <u>Explica os procesos de evolución dalgúns termos desde o étimo latino ata os seus respectivos derivados nas linguas romances, describindo algúns dos fenómenos fonéticos producidos e ilustrándoos con outros exemplos.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB6.8.2. <u>Realiza evolucións do latín ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCA ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB6.9.1. <u>Explica a partir da súa etimoloxía termos de orixe grecolatina propios da linguaxe científico-técnica e sabe usalos con propiedade.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE 	ES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB6.10.1. <u>Demostra o influxo do latín e o grego sobre as linguas modernas servíndose de exemplos para ilustrar o mantemento nestas de elementos léxicos morfolóxicos e sintácticos herdados das primeiras.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ LA 	ES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB6.11.1. <u>Describe as características esenciais dos xéneros literarios grecolatinos e recoñece a súa influencia na literatura posterior.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CCA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ LA 	ES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB6.12.1. <u>Nomea aos autores máis representativos da literatura grecolatina, encádraos no seu período histórico e cita as súas obras máis coñecidas.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ LA 	ES
BLOQUE 7. PERVIVENCIA NA ACTUALIDADE				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB7.1.1. <u>Sinala e describe algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que perviviron ata a actualidade, demostrando a súa vixencia nunha e noutra época mediante exemplos.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T/2º T/3º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PO/PE/PP ▪ C/CA/RE ▪ LA 	ES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB7.2.1. <u>Demostra a pervivencia da mitoloxía e os temas lendarios mediante exemplos de manifestacións artísticas contemporáneas nas que están presentes estes motivos.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ TI 	ES

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE	TEMPORALIZACIÓN	PROCEDEMENTOS/ INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	GRAO MÍNIMO
▪ CCB7.3.1. <u>Enumera e explica algúns exemplos concretos nos que se pon de manifesto a influencia que o mundo clásico tivo na historia e as tradicións do noso país.</u>	▪ CCL ▪ CSC	▪ 2º T	▪ TI	ES
▪ B7.4.1. <u>Utiliza as tecnoloxías da información e a comunicación para recabar información e realizar traballos de investigación acerca da pervivencia da civilización clásica na nosa cultura.</u>	▪ CD ▪ CAA	▪ 1º T/2º T/3º T	▪ TI/TG	ES

COMPETENCIAS CLAVE

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

TEMPORALIZACIÓN

1º T	1º TRIMESTRE
2º T	2º TRIMESTRE
3º T	3º TRIMESTRE

*A temporalización e secuenciación dos bloques de contidos reponde á previsión aproximada do número de horas lectivas de cada trimestre. A previsión sufrirá cambios máis que posibles, por mor de actividades extraescolares ou complementarias que se realicen en horario lectivo.

PROCEDEMENTOS/ INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

1)	C	Cuestionario
2)	CA	Caderno de aula
3)	CT	Comentario de textos
4)	EO	Exposición oral
5)	LA	Lectura na aula
6)	LO	Lectura obrigatoria
7)	LV	Lectura voluntaria
8)	PE	Proba escrita
9)	PO	Proba oral
10)	PP	Proba práctica
11)	RE	Resolución de exercicios
12)	TG	Traballo en grupo
13)	TI	Traballo de investigación
14)	TV	Traballo voluntario

- Para poder establecer de forma axeitada os contidos e a metodoloxía que se debe aplicar con cada grupo, é preciso realizar nos primeiros días do curso unha avaliación inicial que nos permita saber de antemán os coñecementos previos dos alumnos do grupo e desenvolver de xeito operativo esta programación. Durante os primeiros días do curso levarase a cabo unha avaliación inicial que nos ilustre sobre os coñecementos previos do alumnado. En virtude dos resultados desta avaliación inicial, tomaranse as medidas de carácter individual e/ou grupal que sexan necesarias para que o alumnado acade os obxectivos previstos (actividades de reforzo,

adaptación dos contidos, modificación da temporalización, ou calquera outra medida que se considere precisa).

- Levaranse a cabo probos periódicas para comprobar o grao de obxectivos acadados. A valoración das mesmas servirán para adecuar o ritmo de traballo e mesmo para corrixir os erros cometidos. En cada trimestre faranse dúas probas escritas e/ou orais acordos cos contidos explicados ata ese momento.
- Ademais das probas escritas que se realicen cada trimestre, empregaranse como instrumentos e procedementos de avaliación os traballos individuais ou grupais, o caderno de aula, a participación activa nas actividades diarias, as lecturas ou traballos voluntarios que se propoñan.

9. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

- A cualificación final de cada avaliación será froito da nota media das cualificacións obtidas en cada proba escrita (70%). Os traballos persoais ou de grupo elaborados, e a participación das alumnas e alumnos (intervencións en clase, preguntas, exercicios, esforzo diario), a ortografía, expresión e presentación dos traballos, e o interese demostrado ó longo de todo o trimestre contará un 20% na nota final. En cada trimestre proporase un traballo de investigación que terá unha valoración dun 10% na media. Ademais, cada trimestre proporase unha actividade cultural, incluída no PLC, de carácter voluntario, e que terá unha cualificación máxima de + 1 sobre nota final.

1ª PROBA ESCRITA	35%
2ª PROBA ESCRITA	35%
TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN	10%
TRABALLO DE CLASE	20%
TRABALLO /EXPOSICIÓN/ LECTURA VOLUNTARIA	Ata +1 sobre a media final da avaliación

- Este departamento considerará situación de abandono a de aqueles alumnos que mostren de forma reiterada unha actitude manifestamente negativa cara a materia:
 - Negarse a facer de forma sistemática as actividades que se propoñen para traballar na aula ou ben as que se encomenden para facer na casa.
 - Non traer de forma reiterada o material para traballar na aula.
 - Entregar os exames en branco.
 Esta situación comunicarse ao titor e ao xefe de estudos para que a poñan en coñecemento dos pais ou titores legais do alumno/a. O mesmo procedemento empregárase se a situación varía ó longo do curso.
- As probas de recuperación extraordinarias terán como contidos mínimos os incluídos na presente programación. Os criterios de avaliación serán os mesmos que nos demais casos.

10. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

- Para o estudo dos principais aspectos históricos, culturais, artísticos e lingüísticos das culturas grega e latina empregárase como elementos metodolóxicos básicos:
 - Comparación e contraste dos devanditos aspectos, para comprender a súa evolución e como se transformaron nas formas actuais.
 - A ampliación do propio vocabulario e a mellora da comprensión e expresión, mediante a realización de exercicios variados sobre léxico.

- A aplicación dos mesmos recursos ao estudo e manexo da súa lingua materna.
- A verificación da procedencia clásica da maioría de termos relacionados cos distintos campos do saber humano.
- O enfoque metodolóxico deberá favorecer a capacidade de autoaprendizaxe, de traballar en equipo e aplicar os métodos apropiados de investigación para seguir aprendendo ao longo da vida. Seguindo este criterio metodolóxico, traballaremos os aspectos de educación documental que garantiren ao alumnado a autonomía ante as fontes de información.
- Procurarase xerar un clima na aula co que as alumnas e alumnos sintan a necesidade de participación activa no proceso de ensinanza-aprendizaxe, asegurándonos de que eses intentos, mesmo se son erróneos, sirvan de estímulo para intentalo de novo. Neste senso, crearanse contextos de aprendizaxe e avaliación que comprometan ao alumnado e que o leven a planificar e avaliar as súas realizacións, identificando os avances e as dificultades, de cara a autorregular o seu propio e singular proceso de aprender a aprender.
- Haberá que distinguir niveis de dificultade no contido e nas actividades para cubrir as diversas necesidades educativas do alumnado. Neste sentido, proporcionarase ao alumnado con necesidades educativas especiais os materiais de reforzo que precisen para acadar os obxectivos.
- Promoverase a utilización das TIC para informarse, aprender e comunicarse e para utilizar con sentido crítico, como recurso formativo, materiais de procedencia diversa.

11. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Libro de texto

O departamento non ten libro de texto asignado. En réxime de préstamo poderá empregarse como libro de texto de uso habitual (sempre que existan libros suficientes) *CULTURA CLÁSICA 3º ESO RODEIRA. ISBN 84-8116-825-4 (2002)* Este material pertence ao antigo programa de préstamo de libros de texto. O alumnado deberá devolver o material ao finalizar o curso en perfecto estado de uso.

O propio departamento poderá pór a disposición dos alumnos/as os materiais bibliográficos ou de consulta que procedan (outros libros de texto, v.g. edicións traducidas, léxicos, gramáticas, manuais, tanto en formato tradicional como en soporte informático ou en formato web), procurándose a adquisición de determinados exemplares repetidos para os fondos da Biblioteca do Centro.

Actividades escolares

- ✚ Tarefas diversas do alumnado na actividade diaria da clase.
- ✚ Caderno de traballo do alumno.
- ✚ Actividades de avaliación (libro, fichas, probas...).
- ✚ Actividades interactivas.
- ✚ Webquest, cazas tesouro.
- ✚ Uso das fontes de información (fondos documentais, internet).
- ✚ Elaboración de sinxelos traballos de investigación individuais e en grupo.
- ✚ Visioado das diapositivas e vídeos.
- ✚ Audicións de pezas musicais.
- ✚ Lectura de textos clásicos/ textos adaptados.

Actividades extraescolares

- ✚ Visita a algún lugar de interese cultural. Actividades en colaboración con outros departamentos didácticos.
- ✚ Asistencia a algún acto cultural relacionado co mundo clásico: teatro, exposicións, etc.

- ✚ Busca da pervivencia do mundo clásico -en tódolos seus aspectos- no seu entorno.

Páxinas webs

- ✚ *Aula virtual do departamento.*
- ✚ *www.culturaclasica.com www.culturaclasica.net*
- ✚ *La web de la Grecia Clásica.*
- ✚ *Palladium: cultura y lenguas clásicas*
<http://clasicas.usal.es/recursos/>
- ✚ *Anillo De Departamentos De Clásicas*
<http://alerce.pntic.mec.es/~rmarti41/anillo.htm>
- ✚ *Roma Antigua*
<http://www.geocities.com/Hollywood/Boulevard/7223/index.html>

Espazos

- ✚ Clase: Traballo sobre o texto, actividades escritas, exposicións orais, observación de procesos con encerado dixital...
- ✚ Aula de informática.
- ✚ Varios (casa, biblioteca...): Participación en proxectos cooperativos, exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo.

12. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

- Adecuación dos obxectivos.
- Grao de cumprimento dos obxectivos propostos.
- Adecuación da secuenciación e da temporalización.
- Grao de cumprimento da temporalización.
- Adecuación dos materiais didácticos.
- Adecuación das actividades.
- Adecuación dos procedementos de avaliación.
- Adecuación dos criterios de cualificación.

13. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

- O alumnado que curse Cultura Clásica (promoción curso 2019-2020) como materia pendente terá como referente a adaptación da programación didáctica que se realizou no 3º trimestre do curso 2019-2020, por mor da declaración do Estado de alarma e o departamento lle proporcionará información sobre os procedementos de recuperación da materia pendente.
- O alumnado coa materia pendente terá que acadar o obxectivos que se inclúen na devandita adaptación da programación e para facilitar a súa consecución, o departamento proporcionará boletíns de traballo práctico. A realización destas actividades é de carácter obrigatorio e terá unha valoración dun 100% da nota final da materia.
- O alumnado, no caso de non ter acadado os obxectivos coa entrega das actividades, poderá realizar UNHA PROBA FINAL no mes de Maio, sobre todos os contidos incluídos na presente programación (Proba Final)
- Inclúese como documento **Anexo I** a esta programación o **PROGRAMA DE RECUPERACIÓN DE PENDENTES CULTURA CLÁSICA 3º ESO**

14. AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE Poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados

Durante os primeiros días do curso levarase a cabo unha avaliación inicial que nos ilustre sobre os coñecementos previos do alumnado.

En virtude dos resultados desta avaliación inicial, tomaranse as medidas de carácter individual e/ou grupal que sexan necesarias para que o alumnado acade os obxectivos previstos (actividades de reforzo, adaptación dos contidos, modificación da temporalización, ou calquera outra medida que se considere precisa).

15. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O alumnado con dificultades xeneralizadas de aprendizaxe recibirá materiais de reforzo que lle permitan acadar os obxectivos marcados na presente programación.

16. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

- A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación serán traballadas de xeito continuo na materia ao longo de todo o curso.
- O emprendemento, e a educación cívica e constitucional traballaranse de forma comparativa aos elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistemas políticos do mundo clásico, a organización e a evolución da sociedade, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.
- O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social abordarase nos contidos desta programación referidos á vida cotiá, sempre desde a comparación co mundo actual. Evitaranse os comportamentos e os contidos sexistas e os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, tranxénero e intersexual.

17. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

- Tendo en conta a actual situación de pandemia e seguindo as recomendacións das autoridades sanitarias, non se programarán actividades que impliquen a saída do centro do alumnado.
- De darse o caso de que, ao longo do curso, se modificasen as circunstancias que fixesen posible a realización destas actividades e tivésemos a oportunidade de coñecer e planificar a asistencia a algún acontecemento ou viaxe cultural ofertado de xeito convincente e interesante para os alumnos/as (directa ou indirectamente relacionado coa disciplina), informariámos ao departamento de actividades complementarias e extraescolares, á dirección do centro, e ao resto da comunidade educativa pertinente, someténdose o asunto á aprobación por parte do Consello escolar. Tal sería o caso de:
 - Representacións teatrais no marco do xa veterano Festival Greco-Latino que organiza a Delegación de Galicia da S.E.E.C. (Sociedade Española de Estudos Clásicos).
 - Visita a algún lugar de interese arqueolóxico.
 - Busca da pervivencia do mundo clásico -en tódolos seus aspectos- na súa contorna.

- Asistencia a algún acto cultural relacionado co mundo clásico: opera, exposicións, etc.

18. ACTIVIDADES PREVISTAS NO PROXECTO LECTOR DE CENTRO

OBXECTIVOS

- ✚ Dar a coñecer ao alumnado as diferentes fontes de información e favorecer e fomentar o seu uso.
- ✚ Proporcionar ao alumnado estratexias que lle permitan buscar, seleccionar e tratar a información e facela súa.
- ✚ Favorecer e potenciar a aprendizaxe autónoma.
- ✚ Favorecer e potenciar o uso da biblioteca escolar.
- ✚ Favorecer e potenciar o hábito de lectura.
- ✚ Animar a ler desde distintos medios.

ACTIVIDADES PROPOSTAS

- ✚ Traballo de investigación.
 - A Cultura Clásica na Biblioteca Escolar.
- ✚ Lecturas complementarias.
 - ◆ Serie clásicos de Vicens-Vives
 - ◆ Teatro clásico
 - ◆ Fragmentos de distintos xéneros literarios
- ✚ De cine. O mundo clásico na visión cinematográfica. Como actividade complementaria ao tratamentos dos distintos contidos incluídos na programación veranse fragmentos de varias películas:
 - ◆ Ciclos lendarios: Furia de Titanes, Percy Jackson y el ladrón del rayo, Hércules
 - ◆ Xogos e espectáculos: Gladiator, Ben Hur
 - ◆ Mitoloxía e literatura: Troya
 - ◆ A muller na antigüidade: Ágora,
- ✚ Proxecto interdisciplinar: **Viaxes emocionantes.** *Cando emprendas a túa viaxe a Ítaca pide que o camiño sexa longo... O retorno de Ulises. A Odisea. (aprazado do curso anterior)*

19. ACTIVIDADES PREVISTAS NO PLAN DE INTEGRACIÓN DAS TIC

- ✚ Actividades de educación documental.
- ✚ Coñecemento das ferramentas básicas de presentación da información.
- ✚ Actividades interactivas.
- ✚ Animacións.
- ✚ Cazas do tesouro e webquest.
- ✚ Enlaces a Internet.
- ✚ Bancos de imaxes.
- ✚ Presentacións.

20. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

- Observación na práctica diaria na aula.
- Resultados acadados nas probas periódicas.
- Seguimento mensual da programación e recollida de datos nas actas do departamento.
- Cuestionario sobre práctica docente incluído na memoria final de cada curso.

21. CONSTANCIA DE INFORMACIÓN AO ALUMNADO

O alumnado será informado ao comezo do curso de todos os aspectos incluídos na presente programación didáctica. Na web do centro así como no departamento estará dispoñible a programación e a especificación dos contidos mínimos.

22. CLÁUSULA COVID-19 PARA OS POSIBLES ESCENARIOS (PRESENCIAL, SEMIPRESENCIAL E TELEMÁTICO)

a. Escenario presencial

- Todos os puntos incluídos na presente programación fan referencia a un escenario de educación presencial.
- No caso de convivir escenarios diferentes ao longo do curso, en función da situación sanitaria, aplicarase o referente a cada escenario que se especifica nesta programación

b. Escenario semipresencial

- No caso de que parte do grupo tivese que seguir ás clases na casa e outra parte asistise presencialmente, o alumnado confinado fará uso da conexión a través de webex para o seguimento da clase no horario correspondente. Se non fose posible, farase o seguimento a través da aula virtual, correo corporativo ou doutros procedementos autorizados pola inspección educativa.

c. Escenario telemático

- No caso de que a situación sanitaria obrigue ao confinamento e polo tanto, á docencia telemática, utilizarase como referente a Adaptación da Programación que se realizou no curso 2019-2020 durante o período do estado de alarma e que se adxunta como anexo, no referente a:
 - 1) Estándares de aprendizaxe e competencias imprescindibles. Darase prioridade a aqueles aprendizaxes considerados imprescindibles, sempre que as autoridades educativas permitan o avance dos contidos
 - 2) Avaliación e cualificación. A avaliación e cualificación da materia estará supeditada á posibilidade da realización de probas telemáticas que garantan a autoría da proba e os medios telemáticos ou presenciais que se proporcionen ou autoricen por parte das inspeccións educativas. Se as condicións así o permitisen, a avaliación sería seguindo os mesmos criterios do escenario presencial.
 - 3) Metodoloxía. Plan semanal correspondente ás dúas horas lectivas da materia, no que se combinarán clases online, actividades individuais, actividades grupais, titorías, en función dos contidos. As plataformas que se empregarán serán as corporativas: aula virtual, WEBEX e correo electrónico corporativo.
 - 4) Información e publicidade.
 - a. Aula virtual e páxina web do centro.
 - b. Información semanal ás titorías, facendo especial fincapé no alumnado con conectividade nula, de xeito que as familias teñan constancia do feito.

E para que conste aos efectos oportunos, asina en
A Laracha, a 14 de setembro de 2021

Mª JESÚS MÉNDEZ NOVOA
Xefa do Departamento de Latín